

**Euroopa Liidu
Nõukogu**

**Brüssel, 13. juuli 2020
(OR. en)**

9283/20

**COSCE 7
COPS 239
CFSP/PESC 606**

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 13. juuli 2020

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: ST 9177/20

Teema: Nõukogu järelused ELi prioriteetide kohta koostöök Euroopa Nõukoguga 2020.–2022. aastal

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused ELi prioriteetide kohta koostöök Euroopa Nõukoguga 2020.–2022. aastal, nagu nõukogu (välisasjad) need 13. juulil 2020 heaks kiitis.

**Nõukogu järeldused ELi prioriteetide kohta koostööks Euroopa Nõukoguga 2020.–
2022. aastal**

**Väärtuste ja reeglitel põhineva üleeuroopalise korra edendamine ning uuendatud Euroopa
Nõukogu toetamine**

1. Inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte ees seisvate laialtlevinud väljakutsete kontekstis esitatakse Euroopale kõrged ootused säilitada oma juhtpositsioon nende universaalsete väärtuste edendamisel. Sel põhjusel kavatakse EL tugevdada oma koostööd Euroopa Nõukoguga, millel on – tuginedes oma enam kui 70 aasta pikkusele kogemusele – nendes valdkondades oluline roll. ELi ja Euroopa Nõukogu uue juhtkonna asjaomased volitused ning ELi liikmesriikide eesistumine ministrite komitees järgmisel perioodil langevad ajale, mil on tarvis uut rõhuasetust õigusriigi põhimõttele nii ELis kui ka väljaspool. Need langevad ka ajale, mil inimõiguste, õigusriigi ja demokraatia olukord maailmas on ebaühtlane: aja jooksul on tehtud suuri edusamme, kuid samuti on aset leidnud tagasilöögid kõigi inimõiguste universaalsuse, jagamatuse ja vastastikuse sõltuvuse valdkonnas ning tagasilangus on toimunud ka demokraatias. Tulevikku vaadates kerkivad järgmise viie aasta jooksul esiplaanile meie kodanike jaoks olulised küsimused, nagu digiüleminek ja tehisintellekt.
2. EL jätkab koostööd Euroopa Nõukoguga ja toetab seda osana oma jõupingutustest edendada tõhusat mitmepoolsust ja toetada reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda, eelkõige arvestades COVID-19 mõju, sealhulgas selle sotsiaal-majanduslikku mõju inimõigustele, demokraatiale ja õigusriigi põhimõttele, mis nõuab inimõigustel põhinevat reageerimist, kuna sellega kaasnevad paremad tulemused pandeemiaga võitlemisel, tagades mittediskrimineerimise, võrdsuse ja inimväärikuse säilitamise.

3. EL väärtustab Euroopa Nõukogu suurt liikmeskonda ja jagab selle kutsumust tagada inimõiguste ja põhivabaduste universaalne ja tulemuslik tunnustamine. Euroopa Nõukogu on samuti oluline platvorm dialoogiks ja koostööks, et edendada demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet. Pidades silmas Euroopa Nõukogu liikmete poolt viimastel aastatel toime pandud tõsisid rahvusvahelise õiguse rikkumisi, peame säilitama ja laiendama organisatsiooni üleeuroopalist olemust, tagama, et Euroopa Nõukogu liikmed täidavad oma rahvusvahelisi kohustusi, kaitsma organisatsiooni väärtuseid, põhimõtteid ja standardeid ning tagama, et organisatsioon toimib tõhusalt. EL peab tähtsaks Euroopa Nõukogu, mis suudaks tegeleda kõigi rahvusvahelise õiguse tõsiste rikkumistega oma liikmete seas, muu hulgas hiljuti loodud täiendava ühismenetluse kaudu, säilitades samas oma väärtused ja tagades, et kõik Euroopa Nõukogu liikmed täidavad oma põhikirjajärgseid kohustusi.
4. Euroopa Nõukogul on inimõiguste, õigusriigi põhimõtte ja demokraatia valdkonnas normiseadja roll. Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon kujutab endast enneolematut ajaloolist saavutust. Selle on ratifitseerinud kõik 47 Euroopa Nõukogu liikmesriiki ning sellega kehtestatakse 830 miljonile inimesele kogu Euroopas ühised inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi reeglid ja standardid, mille rakendamise üle teostab järelevalvet Euroopa Inimõiguste Kohus. Lisaks ulatub Euroopa Nõukogu mõju Euroopast väljapoole, kuna paljud selle konventsioonid on avatud ülemaailmseks allkirjastamiseks ja mitu selle mehhanismi laieneb kogu maailmale. Rohkem kui kunagi varem kujundab ELi tulevikku koostöö ja seotus oma naabritega. Sel põhjusel jääb EL koostöös Euroopa Nõukoguga aktiivselt seotuks kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikidega ning oma naabruses asuvate piirkondadega.

5. Aastate jooksul on ELi ja Euroopa Nõukogu struktureeritud koostöö,¹ mis põhineb nende erinevatel, kuid üksteist täiendavatel rollidel, muutunud veelgi strateegilisemaks ja sellest on saanud edulugu. Korrapärased kõrgetasemelised dialoogid ELi ja Euroopa Nõukogu institutsioonide vahel jätkuvad. EL ja selle liikmesriigid on Euroopa Nõukogu suurimad rahalised toetajad. EL jätkab Euroopa Nõukogu töö toetamist, panustades selle erakorralisse eelarvesse ning toetades koostööd õigusvaldkonnas, edendades poliitilist dialoogi ning rahastades ühisprogramme, milles osalevad muu hulgas kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid ning mida rakendatakse Euroopa naabruspoliitika raames nii idapartnerlusriikides ja asjaomastes lõunapoolsetes partnerriikides kui ka Venemaal ja Kesk-Aasias. Euroopa Nõukogu büroodel ja programmibüroodel on oluline roll ELi ja Euroopa Nõukogu koostöös nimetatud riikide ja piirkondade vahel. EL ja Euroopa Investeerimispank uurivad ka võimalusi ametliku koostöö tõhustamiseks Euroopa Nõukogu Arengupangaga. EL teeb Euroopa Nõukoguga koostööd kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks.
6. Euroopa Nõukogu jaoks on äärmiselt olulised tulemuslikkus, asjakohasus, läbipaistvus ja nähtavus. EL on jätkuvalt esirinnas, toetades Euroopa Nõukogu reformimist ja uuendamist selle kohanemisel uute väljakutsete ja ümberkorraldustega, mille eesmärk on tagada kestlik rahastamine ja jätkuva tähelepanu pööramine tõhususele. EL toetab seda, et Euroopa Nõukogu eesmärgid ja tegevused oleksid nähtavamad ja nendest antaks paremini teada.
7. Euroopa Nõukogu tegevus tugineb kolmele sambale ja nende raames keskendub EL 2020.–2022. aastal järgmistele ühistegevustele:

¹ Põhineb vastastikuse mõistmise memorandumil (2007) ja koostöökavatsuste deklaratsioonil (2014).

I. INIMÕIGUSED

8. EL toetab jätkuvalt Euroopa Nõukogu, selle Euroopa Inimõiguste Kohtu ja Euroopa Nõukogu konventsioonide süsteemi kui tähtsaimat raamistikku Euroopas inimõiguste toetamiseks, mis omakorda aitavad suurendada ELi sise- ja välispoliitika vahelist sidusust. **EL tegutseb partnerluses Euroopa Nõukoguga, rakendades oma välistegevuses inimõigustealaseid prioriteete ja juhindudes ELi uuest inimõiguste ja demokraatia tegevuskavast (2020–2024)**, kui see on vastu võetud.
9. **EL on uuesti kinnitanud, et kohustub ühinema Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga.** See ei ole ainult ELi aluslepingust tulenev kohustus. Tegu on meie põhiväärtuste austamisega ning sidusa õigusraamistiku loomisega inimõiguste kaitsmiseks kogu Euroopas. Euroopa Inimõiguste Kohtu tõlgenduses on Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonil ELi õiguses oluline roll juba praegu, mida kinnitavad põhiõiguste harta ja Euroopa Kohtu praktika. Konventsiooniga ühinemine võimaldab üksikisikutel esitada Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebusi ELi institutsioonide võetud meetmete peale ning parandada sidusust eurooplaste inimõiguste kaitsmisel, pidades silmas ka hagnid, mis on esitatud ELi liikmesriikide vastu seoses ELi õiguse rakendamisega. Muudetud ühinemisleping peab olema täielikult kooskõlas ELi õigusega, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus. Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni 70. aastapäev, mida tähistatakse 4. novembril 2020 Ateenas toimuval ministrite konverentsi kohtumisel, annab võimaluse ELi ühinemiseks Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga tehtavaid jõupingutusi tõhustada.

10. **EL käsitleb uute ja kujunemisjärgus digitehnoloogiatega mõju inimõiguste edendamisele ja kaitsmisele.** Euroopa peab kasutama digiajastu võimalusi, edendades samas eetilist lähenemisviisi ja kaitstes inimõigusi, tagades, et õiguskaitse saab vajaduse korral kasutada uusi tehnoloogiaid kooskõlas rahvusvahelisest inimõigustealasest õigusest tulenevate kohustustega, pöörates erilist tähelepanu sellistele küsimustele nagu väljendusvabadus, arvamussvabadus ja teave internetis, veebipõhiste vahendajate reguleerimine ja sisu modereerimise põhimõtted, internetis toimuv radikaliseerumine, terrorism ja internetis leviv vaenukõne, mõtte-, südametunnistus- ja usuvabadus, privaatsus ja andmekaitse, tehisintellekt ja massijälgimistehnoloogia, samuti biomeetriliste andmete kogumine ja kasutamine, näiteks näotuvastuse rakendamise kaudu avalikes kohtades. Euroopa Komisjoni tehisintellekti käsitleva valge raamatu järelmeetmena ja digiteenuste õigusaktiga tehtava töö raames teeb EL Euroopa Nõukoguga tihedat koostööd, et teha kindlaks tehisintellektist ja digitehnoloogiast lähtuvad riskid ja võimalused, sealhulgas nende mõju inimõigustele, õigusriigi põhimõttele ja demokraatialle, ning hindab vajadust võtta täiendavaid meetmeid, et tagada inimõiguste järgimine nende väljatöötamisel, kujundamisel ja rakendamisel. EL ja Euroopa Nõukogu jätkavad samuti koostööd digitaalse kodakondsuse alase hariduse valdkonnas.
11. **EL teeb Euroopa Nõukoguga koostööd rangete andmekaitsestandardite edendamisel kogu maailmas.** Ta teeb seda isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse ajakohastatud konventsiooni (konventsioon nr 108) alusel. Eelkõige teeb EL Euroopa Nõukoguga koostööd selleks, et edendada ülemaailmseid põhimõtteid ja standardeid, mis käsitlevad ametiasutuste juurdepääsu isikuandmetele õiguskaitse ja julgeoleku eesmärgil.

12. EL teeb Euroopa Nõukoguga koostööd soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste edendamise alal, samuti nende mõjuvõimu ja osaluse suurendamiseks nii ELis kui ka selle välissuhetes. EL teeb ka koostööd Euroopa Nõukoguga, mis on üks peamisi normiseadjaid nimetatud valdkondades, sealhulgas naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamisel; Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon) rakendatakse 21 ELi liikmesriigis, mis on selle ratifitseerinud.
13. EL teeb Euroopa Nõukoguga koostööd **väljendus-, teabe- ja arvamusevabaduse edendamisel internetis ja mujal, samuti juurdepääsul usaldusväärsele teabele ning vabale ja sõltumatule meediale, võideldes väärinfo vastu ning kaitstes meediavabadust ja ajakirjanike turvalisust**. Sellega seoses on Euroopa Nõukogu platvorm, millega edendatakse ajakirjanduse kaitsmist ja ajakirjanike turvalisust, oluline koht, kus soodustada arutelu praeguste probleemide üle selles valdkonnas ning anda märku konkreetsetest piiravate õigusaktidega seotud juhtumitest ning ajakirjanike vastu suunatud rünnakutest.
14. Euroopa Nõukogu põhiväärtuste edendamises on tähtis roll kodanikuühiskonnal. EL teeb Euroopa Nõukoguga koostööd, et tugevdada ja jätkata kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kaitsmist ja edendamist Euroopas, seades eelkõige eesmärgiks **luua soodne keskkond kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja inimõiguste kaitsjatele**, ning käsitleda väljakutseid, nagu on kirjas nõukogu järeldustes demokraatia kohta seoses kodanikuühiskonna demokraatliku tegutsemisruumi vähendamisega². EL jälgib tähelepanelikult arutelusid, mis on seotud Euroopa Nõukogu platvormi loomisega inimõiguste kaitsjate kaitsmiseks.
15. **Keskkonnaküsimustes** aitab Euroopa Nõukogu kujundada Euroopas hästi kohandatud õigusraamistikku. Euroopa roheline kokkuleppe rakendamisel järgib Euroopa Komisjon Euroopa Nõukogus toimuvaid arutelusid inimõiguste ja keskkonna vahelise seotuse, sealhulgas keskkonnakuritegude vastu võitlemiseks võetavate meetmete üle. EL toetab Euroopa Nõukogu õigeaegseid jõupingutusi, et käsitleda seda teemat sobival viisil.

² <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12836-2019-INIT/en/pdf>, vastu võetud 14. oktoobril 2019.

16. Tööhõive ja sotsiaalküsimuste kontekstis kujutavad Euroopa Nõukogu **Euroopa sotsiaalharta** ning muudetud Euroopa sotsiaalharta endast olulisi etalone **Euroopa sotsiaalõiguste samba** rakendamiseks. Euroopa Komisjon valmistab Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamiseks ette tegevuskava ning jätkab selle kasutuselevõttu Lääne-Balkanil majandusreformi programmide kontekstis. Kuna Euroopa sotsiaalhartas pannakse erilist rõhku muu hulgas eakate, laste, puuetega inimeste ja võõrtöötajate kaitsmisele, töötab EL üheskoos Euroopa Nõukoguga, et tagada majanduslikud ja sotsiaalsed põhiõigused kooskõlas nende rahvusvaheliste kohustustega, eelkõige ülemaailmsete kriiside, nagu COVID-19 pandeemia korral.
17. Inimõiguste ja põhivabaduste kaitsmine ja toetamine on endiselt **ELi varjupaiga- ja rändepoliitika keskmes**. Selle lähenemisviisi rakendamiseks on EL pühendunud asjaomaste sidusrühmade suutlikkuse suurendamisele. ELi eesmärk on luua inimlik, vastupidavam ja tõhusam rände- ja varjupaigasüsteem ning ta on pühendunud Euroopa Nõukogu mandaadile koguda teavet ja pakkuda nõu ja abi Euroopa Nõukogu liikmesriikidele oma asjakohaste standardite alusel, mis käsitlevad rändajate, varjupaigataotlejate ja pagulaste inimõiguste kasutamise kaitset Euroopas, pöörates erilist tähelepanu haavatavatele rühmadele, nagu saatjata alaealised, ohustatud naised, lapsed, puuetega inimesed ja diskrimineerimise või vägivalda ohvrid. Euroopa Nõukogu töö on viinud edusammudeni rände valdkonnas, eelkõige inimkaubanduse tõkestamisel.
18. Kooskõlas 2019. aasta detsembris vastu võetud nõukogu järeldustega **kinnipidamise alternatiivide** (vabadusekaotuseta karistuste ja meetmete kasutamine kriminaalõiguse valdkonnas) **kohta**, teeb EL Euroopa Nõukoguga tihedat koostööd, et leida koostoime asjaomaste lähenemisviiside vahel.

19. EL teeb Euroopa Nõukoguga tihedat koostööd, et tugevdada inimõiguste kaitset ja edendamist valdkondades, mis vajavad suuremat tähelepanu, näiteks diskrimineerimisvastane võitlus (näiteks suurendades teadlikkust Euroopa Nõukogu rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni tegevusest ja selle soovitude rakendamisest), sealhulgas võitlus diskrimineerimise vastu seoses LGBTI+ ja seksuaalse sättumuse [ja soolise identiteediga] ning usu- ja veendumusvabadusega ning laste kaitse seksuaalse ärakasutamise ja kuritarvitamise eest (pidades silmas **ELi ühinemist Lanzarote konventsiooniga**). Erilist tähelepanu väärivad vaenukõne ja vaenukuritegude leviku vastu Euroopas suunatud ühistegevused. EL peab jätkuvalt tähtsaks Euroopa Nõukogu tööd selle nimel, et tugevdada vähemuste, sealhulgas rahvusvähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamist (eelkõige nende sotsiaal-majanduslikku integratsiooni, sealhulgas roma kogukondades) vastavalt kohaldatavatele Euroopa Nõukogu normidele, standarditele ja Veneetsia komisjoni soovitudele. Osana ELi ja Euroopa Nõukogu vahelisest konsensusest seoses surmanuhtluse kaotamisega tehakse jätkuvalt ühiseid jõupingutusi surmanuhtluse kaotamiseks mujal. EL jätkab koostöö tugevdamist Euroopa Nõukoguga inimkaubanduse vastases võitluses ja inimelu väärkuse kaitsmisel. Inimkaubanduse, eelkõige naiste ja tütarlastega kaubitsemise vastased meetmed nõuvad paljude asjaomaste osalejate ühiseid jõupingutusi ning koordineeritud ja sidusat lähenemisviisi kõigis asjakohastes poliitikavaldkondades, nagu julgeolek, ränne, õiglus, võrdsus, tööhõive ning ELi sise- ja välissuhete arengu küsimused.
20. EL jätkab oma Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) ja Euroopa Nõukogu vahelise koostöö toetamist kooskõlas nende asjaomaste volitustega.

II. DEMOKRAATIA

21. EL püüab **meie demokraatiat toetada, kaitsta ja tugevdada.**
22. Nõukogu järel dustes demokraatia kohta rõhutatakse, et tänapäeva maailmas on demokraatia ohus ja kahtluse alla seatud. Paljudes riikides on demokraatia endiselt tugev, kuid on ka neid, kus üha enam võtab hoogu autoritaarsus. **Demokraatia** ees seisab mitmesuguseid **väljakutseid** ning nendega tuleb igakülgset tegeleda, sealhulgas toetades ja edendades vaba ja sõltumatut kodanikuühiskonda, inimõiguste kaitsjaid ja sõltumatut meediat, demokraatlike protsesside suuremat läbipaistvust, digikirjaoskust, kaasavust ja kodanikuharidust kui keskpikas ja pikas perspektiivis tarvilikku panust demokraatia vastupanuvõimesse ning manipuleeriva sekkumise, sealhulgas väärinfokampaaniate vastasesse võitlusesse.
23. EL peab tervitatavaks Euroopa Nõukogu olulist tööd demokraatliku kultuuri pädevuste võrdlusraamistikus, mis toetab **haridussüsteeme** nii formaalses kui ka informaalses kontekstis noortele vajalike pädevuste andmisel inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte edendamiseks, täiendades ELi tehtavat tööd demokraatia toetamiseks. EL jätkab koostööd Euroopa Nõukoguga, et edendada muid vahendeid ja algatusi, mis edendavad demokraatliku kodakondsuse alast haridust ning inimõiguste alast haridust, muu hulgas Euroopa Nõukogu osalise kokkuleppe kontekstis, mille eesmärk on luua Euroopas ajaloo õpetamise keskus. Keelte, keeleteadlikkuse ja mitmekeelsete pädevuste roll on keskse tähtsusega kultuuride mõistmisel ning aitab seeläbi kaasa demokraatliku kodakondsuse arengule keeleliselt ja kultuuriliselt mitmekesisel Euroopas. ELi nõukogu soovitusel (2019), mis käsitleb terviklikku lähenemisviisi keelte õpetamisele ja õppimisele, nähakse keeleõppe kvaliteedi valdkonnas ette raamistik koostööks Euroopa Nõukogu ja selle Euroopa Nüüdiskeelte Keskusega.

24. EL saab suurt kasu **Veneetsia komisjoni teadmistest demokraatia kohta õiguse kaudu**, eelkõige oma välistegevuses, kus EL tugineb Veneetsia komisjoni oskusteabele, et aidata parandada põhiseaduslikke standardeid ja valimisi reguleerivat õigust. Veneetsia komisjon abistab ka kohtu-, juhtimis- ja muude reformiprotsesside puhul, eelkõige kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides ja Euroopa naabruspoliitika riikides. EL püüab tugevdada koostööd Veneetsia komisjoni ja selle sekretariaadiga, näiteks toetades ELi valimisvaatlusmissioonide soovitusel põhinevaid valimisreforme piirkondades, nagu Ladina-Ameerika ja Põhja-Aafrika.
25. **EL edendab korrapärasest teabevahetusest Veneetsia komisjoni sekretariaadiga** valimisi reguleeriva õiguse standardite üle ning analüüsib koos temaga, kuidas Veneetsia komisjoni õiguslikud arvamused ja ELi valimisvaatlusmissioonide soovitusel saaksid üksteist vastastikku toetada.
26. Sotsiaalmeedia ja valimistechnoloogiad loovad uusi **võimalusi ning ka uusi väljakutseid** valimisprotsesside ja demokraatiaga seoses. EL edendab Euroopa Nõukogu standardite ja soovitude järgimist seoses valimisprotsesside ja demokraatiaga. EL innustab korrapärasest teabevahetusest Euroopa Nõukoguga, et tugevdada koostööd standardite väljatöötamisel ning nende küsimustega seotud standardite edendamisel, kaitstes sealhulgas valimisprotsesside terviklikkust.
27. EL tugevdab dialoogi ja koostööd Euroopa Nõukoguga, et uurida võimalusi, kuidas tugevdada **kodanikuühiskonna organisatsioonide** ja riiklike inimõiguste kaitse asutuste rolli ja nende sisulist **osalemist** organisatsioonis, kooskõlas Euroopa Nõukogu ministrite komitee 129. istungjärgul (14.–15. mail 2019 Helsingis) vastu võetud otsusega.
28. EL tugevdab dialoogi ja koostööd Euroopa Nõukoguga, et **suurendada naiste ja noorte osalust ning naiste ja noorte (ja nende huvide) esindatust** avalikus ja poliitilises elus.

29. Kultuuri ja kultuuripärandiga seotud koostöö süvendamiseks kasutatakse peamise raamistikuna Euroopa Liidu Nõukogu 2019. aasta resolutsiooni kestliku arengu **kultuurimõõtm**e kohta³. ELi ja Euroopa Nõukogu koostöövõimaluste näideteks on Euroopa Nõukogu raamkonventsioon, mis käsitleb kultuuripärandi väärtust ühiskonnas (Faro konventsioon), Euroopa kultuuripärandi päevad ja Euroopa Nõukogu laiendatud osaline kokkulepe kultuuriradade kohta. EL edendab jätkuvalt Euroopa Nõukogu konventsiooni nr 221, mis käsitleb kultuuriväärtustega seotud õigusrikkumisi (Nicosia konventsioon), ja Euroopa Nõukogu liikmesriikide ühinemist selle konventsiooniga.

III. ÕIGUSRIIK

30. **EL on mitmekordistanud oma jõupingutusi õigusriigi põhimõtte järgimise tugevdamiseks.** Õigusriigi põhimõtte on demokraatia ning inimõiguste austamise ja täieliku kasutamise eeltingimus. ELi kontekstis on äärmiselt oluline tagada ühtse turu sujuva toimimise kaudu Euroopa kodanike heaolu. Seega esitavad õigusriiki ähvardavad ohud väljakutse inimõigustele ning seavad kahtluse alla ka Euroopa Liidu toimimise õiguslikud, poliitilised ja majanduslikud alused. Oma teatises „Õigusriigi põhimõtte tugevdamine liidus – tegevuskava“⁴ esitas komisjon kolmesambalise lähenemisviisi: õiguskultuuri edendamine, õigusriigiga seotud probleemide tekke või süvenemise ennetamine ning kõige tõhusama reageerimise tagamine juhul, kui probleemid tekivad. Ennetusaspektide tugevdamiseks on komisjon kuulutanud välja tervikliku Euroopa õigusriigi mehhanismi loomise, mis hõlmab kogu ELi ja objektiivset iga-aastast aruandlust Euroopa Komisjoni poolt. Järelevalvel põhinev lähenemisviis on kõigis ELi liikmesriikides ühesugune. Euroopa õigusriigi mehhanismi alusel toimivas järelevalves võetakse arvesse Euroopa Nõukogus selles valdkonnas olemasolevaid vahendeid ja eksperditeadmisi.

³ [Dok ST 13336/19.](#)

⁴ COM(2019) 343 final.

31. **Sellea seoses püüab komisjon tugevdada koostööd Euroopa Nõukoguga, sealhulgas Veneetsia komisjoniga, riikide korrupsioonivastase ühenduse (GRECO) ja Euroopa Nõukogu kohtute efektiivsust hindava komisjoniga (CEPEJ).** Euroopa Nõukogu on komisjoni kutsel nimetanud ametisse õigusriigi kontaktpunktide võrgustiku kontaktisiku ning komisjon teeb Euroopa Nõukoguga tihedat koostööd, et tagada, et õigusriigi vallas tehtav töö on vastastikku tugevdav ning väldib tarbetut dubleerimist. Aastaruande koostamiseks alustab Euroopa Komisjon ka dialoogi asjaomaste sidusrühmadega, nagu Euroopa kohtunike konsultatiivnõukogu ja Euroopa prokuröride konsultatiivkomitee. Veneetsia komisjoni õigusriigi põhimõtete kontrollnimekiri võib aidata välja selgitada ohud ja nõrgad kohad.
32. ELi osalemine **GRECOs** vaatlejana hõlbustab koostööd Euroopa Nõukoguga suutlikkuse suurendamisel ja selliste standardite rakendamisel, mille eesmärk on tugevdada õigusriiki ja võidelda korrupsiooni vastu, näiteks kaitsta rikkumisest teatajaid. EL jätkab korrupsiooni vastu võitlemiseks tihedat koostööd GRECOga suutlikkuse suurendamise ja standardite rakendamise alal.
33. Euroopa Nõukogu tehtud töö on juba aidanud parandada **kriminaalõiguslike** vahenditega reageerimist ELis, et ennetada terrorismi ja vägivaldse äärmusluseni viivat radikaliseerumist, ning parandada terroristlike kurjategijate taasintegreerimist ja rehabiliteerimist.
34. **Küberkuritegevuse vastase võitluse** valdkonnas jätkab EL koostööd Budapesti küberkuritegevuse konventsiooni ja selle lisaprotokollide raames. Samuti tagab EL järjepidevuse teise lisaprotokolli (mille üle on läbirääkimised pooleli) ja ELi töö vahel piiriülese juurdepääsu parandamiseks elektroonilistele tõenditele ning edendab Budapesti konventsiooni kui rahvusvahelise koostöö ja suutlikkuse suurendamise raamistikku.

35. ELi jõupingutused õigusriigi põhimõtte edendamiseks laienevad **kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele ning ELi naabruses asuvatele riikidele**, kus EL jätkab oma koostööd Euroopa Nõukoguga, et toetada neid riike oluliste reformide ja koolituste läbiviimisel õiguse, korruptsioonivastase võitluse, inimõiguste edendamise ning vaba ja sõltumatu meedia ja kodanikuühiskonna valdkonnas ning – pidades silmas kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike – jälgida nendes valdkondades tehtud edusamme vajaduse korral või asjakohasel juhul kooskõlas ühinemisprotsessi tugevdatud metoodikaga.
-